

O realitate pentru pictură

Alexandra Titu

Dedicat picturii în întreaga sa creație, care a cunoscut etape stilistice diferite, Teodor Moraru s-a referit permanent la realitate. Realitatea frecventată este natura sau acea instanță construită, în care natura este contextul spațial și adresantul aportului uman. Satul cu arhitectura sa ce comunică cu formele naturale, și a cărei materialitate provine/provenea din materialitatea naturii, cu instrumentarele agricole din lemn și rar din metal prelucrat artizanal, prin procedee vecine cu magia, cu obiecte în care suporturile materiale și morfologiile ornamentale aparțin naturii, oferea și încă mai oferă această zonă de pasaj dinspre o naturalitate sălbatică, o naturalitate deja ordonată de agricultură și ruralitatea ca mediere între un peisaj (o condiție spațială) unitar integrate locului și timpul lent, descins din eternitate, încă simbolic, ciclic și fragmentarismul și timpii accelerați exprimați în forme agitate, abstracte sau descriptiv incidentale ale orașului contemporan.

Expresionist chiar în etapa sa conceptualistă de la sfârșitul deceniului opt, lucrările sale au pornit mereu de la acest univers spațial, morfologic și, mai ales, material. Încadrat spațial, în bidimensionalitatea autoritară a imaginiilor pictate, sau într-o tridimensionalitate invocată cromatic, cel mai adesea și substanțial, subiectul plastic a fost pentru artist materia. Depozitară a memoriei anotimpurilor, traseelor ce străbat vastele peisaje din care secvențele prezentate decupează sinecdotic puncte de tensiune afectivă sau doar impresionante vizual, contexte formale sau texturale evocative, materia aceasta mai bătrână decât orice memorie culturală și mereu tânără în reînnoirea sa vegetală, în perenitatea acestei tinereți conține de fapt și spațiul, și timpul limitărilor sale.

Pictorul caută în ciclurile de „Fragmente”, „Drumuri”, „Urme” și „Ziduri” semnele memoriei tuturor accidentelor integrate de materie, dramatismul acestor evenimente înregistrate pasager de suprafața și ingerate de intimitatea densă, maternal funerară, a pământului sub intensitatea verii sau sub strălucirea primăverii, traseele drumurilor ce o străbat enigmatic în secvențialitatea lor, gardurile ca repere spațiale, suprafețe de zidărie opacă, fărâmițată – riguros – de ritmul cărămizilor, calupuri de pământ ars, arbori și semne ce sintetizează morfologii prelucrate în alte momente ale elaborării din atelier sau din plain-air. Dincolo de aceste reiterări ale unor amprentări vizuale și integrări într-un alfabet personal sintetizat în timp, pictorul coboară – afectiv – într-o intimitate profundă și vie a materiei, experiind cu intensitate supliciu aridității, plasticitatea, complezența față de presiuni, fragmentări, străbateri, sau jubilația fertilității vegetale, ca și disponibilitatea către transformarea sa în elemente construite, toate transpuse cromatic, în ocruri stinse, dramatice sau galbenuri și verzuri calde, strălucitoare, pline de lumină, negruri și albastruri intense, sau brunuri de roșu stinse, răcite și prăfuite.

Adâncindu-se în trăirea materialității ca suită de stări senzoriale, în senzualitatea sa profundă, în reactivitatea sa, în regimul său luministic și în consistență mediată de apă și de foc, Teodor Moraru se adâncește de fapt în pictură, în jubilația exprimării acestor stări, acestei vitalități.

Reprezentanți ai land-artei, care s-au întors la peisaj în concretețea sa imediată, artiști ca Goldworthy, sau care au explorat vestigiile arheologice ca teritorii de manifestare ca Mark Dyon au exteriorizat comunicarea cu problematicile profunde ale relaționării cu spațiul, materia și timpul. Actul artistic se identifică cu experiența personală afectivă, senzorială sau intelectuală a acestor dimensiuni ale experienței. Esențial pictor, Teodor Moraru le recoagulează în pictură, pictură de peisaj cu problematici diferite de jocurile de suprafață ale impresionismului sau realismelor diverse, ale căutărilor nostalgice ale naturalității sau abordărilor ecologiste. Pictura și natura (ce nu se epuizează în condiția de pretext al mimesisului) se suprapun în spațiul afectiv al pictorului. Imaginarul său nu se dezvoltă arborescent în discursivități narrative, ci se concentrează în această senzorialitate ce suprapune chiar mai mult decât transferă estetic experiența naturii ca dimensiune substanțial narativă, mediu de localizare și proiecție al tuturor orizonturilor mitice. Dacă o propensiune spre epic apare firesc în intervalul dintre contemplare, anamneză și interpretare formală, ea se consumă în disponibilitatea fabulatorie a unui fragment de drum, ca potențial spațial și temporal, sau ca fragment obiectual care declanșează epicul unei memorii transpersonale.